

KOLENDAR OKOLJSKIH DNI V LETU 2024

Okoljski dnevi nam dajejo priložnost, da se širša javnost seznaní s tematiko, ki je vezana na ta dan. Zato naj velja poziv in spodbuda vsem subjektom (občine, društva, vzgojno-varstveni zavodi, klubi, idr.) kot tudi posameznikom, da tekom leta po svojih močeh pripomorejo k obeležitvi katerega izmed njih.

31. januar	Svetovni dan boja proti kajenju
2. februar	Svetovni dan mokrišč
3. marec	Svetovni dan prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst
5. marec	Svetovni dan energetske učinkovitosti
21. marec	Mednarodni dan gozdov
22. marec	Svetovni dan voda
23. marec	Svetovni dan meteorologije
Zadnja sobota v marcu	Ura za Zemljo
30. marec	Mednarodni dan brez odpadkov »Zero waste«
22. april	Svetovni dan Zemlje
27. april	Dan dreves
Zadnja sreda v aprilu	Mednarodni dan ozaveščanja o hrupu
11. maj	Svetovni dan ptic selivk
13. maj	Svetovni dan podnebnih sprememb
20. maj	Svetovni dan čebel
21. maj	Evropski dan Natura 2000
22. maj	Mednarodni dan biotske raznovrstnosti
24. maj	Evropski dan parkov
Zadnji teden v maju	Teden gozdov
Maj - julij	Drava festival
5. junij	Svetovni dan okolja
Zadnja nedelja v juliju	Mednarodni dan barij
31. julij	Svetovni dan naravovarstvenih nadzornikov
Zadnji vikend v avgustu	Evropski noč netopirjev
7. september	Mednarodni dan čistega zraka za modro nebo
16. – 22. september	Evropski teden mobilnosti
4. oktober	Svetovni dan varstva živali
Prvi vikend v oktobru	Evropski dan opazovanja ptic
Prvi ponedeljek v oktobru	Svetovni dan habitatov
16. – 24. november	Evropski teden zmanjševanja odpadkov
5. december	Svetovni dan tal
18. december	Dan naravoslovcev

Mednarodne okoljske dneve lahko tudi preverite na <https://www.internationaldays.co/>

Podrobnejši opis posameznih vsebin sledi v nadaljevanju.

Pripravila:

Andreja Kavaš

Skupna občinska uprava Maribor

Skupna služba varstva okolja

FEBRUAR

2. FEBRUAR: SVETOVNI DAN MOKRIŠČ

2. februarja 1971 je bila v iranskem mestu Ramsar sprejeta konvencija o zaščiti mokrišč in njihove vloge pri ohranjanju ravnovesja na Zemlji.

Do danes je ramsarsko konvencijo podpisalo že 172 držav, Slovenija je k njej pristopila leta 1991 in se s tem obvezala za politiko razvoja, ki ne bo ogrožala obstoja mokrišč, ampak zagotavljala njihovo smotno rabo in varstvo ter trajno ohranila biotsko raznovrstnost teh predelov.

Mokrišča so območja, ki so redno zadostno preplavljena s površinsko ali podzemsko vodo, da lahko omogočajo razširjenost rastlinskega in vodnega življenja, ki za rast in razmnoževanje potrebuje moko ali občasno moko prst. Danes se krepí tudi zavedanje o vlogi, ki jo imajo kot nenadomestljiv ekosistem, ki lahko blaži problem globalnega segrevanja in ekstremne naravne pojave, kot so poplave in suše. Mokrišča so zibelka biotske raznovrstnosti, saj več kot 40% vseh rastlinskih in živalskih vrst živi ali se razmnožuje v mokriščih, v njih npr. živi več kot 100.000 ribjih vrst. Vedno bolj se poudarja dejstvo, da so ravno obalna mokrišča med biotsko najbogatejšimi območji na svetu. Mokrišča so polna življenja, tako je znano, da 30% vseh ribjih vrst del svojega življenja preživi v mokriščih. Vsako leto pa odkrijejo 200 novih vrst rib. Mokrišča so pomembno življenjsko okolje za dvoživke in plazilce, ptice, ki si najdejo tukaj svoj dom ali pa postanek na selitvenih poteh. Na tisoče rastlinskih vrst domuje v mokriščih. Mnoge endemične vrste so odvisne od posebnih življenjskih okolij in tako vezane na specifična mokrišča.

Letos je poudarek na nujni obravnavi podnebnih sprememb in izgubljanju biotske raznovrstnosti, tema: »Življenjska povezanost mokrišč in ljudi«, uradna spletna stran: <https://www.worldwetlandsday.org/>

Lovrenška jezera; Vir slike: www.visitmaribor.si

MAREC

3. MAREC: SVETOVNI DAN PROSTOŽIVEČIH ŽIVALSKIH IN RASTLINSKIH VRST

Generalna skupščina Združenih narodov (ZN) je konec leta 2013 razglasila 3. marec za Svetovni dan prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (World Wildlife Day, <https://wildlifeday.org/en>). Na ta dan je bila leta 1973 v Washingtonu sprejeta Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (Konvencija CITES).

Slovenija je biotsko izredno bogata in je z več kot 37 % ozemlja vključenega v omrežje evropsko pomembnih habitatov in vrst (Natura 2000) vodilna v EU. Do zdaj je bilo na območju Slovenije dokumentiranih približno 15.000 živalskih vrst, 6.000 rastlinskih vrst in 5.000 vrst gliv. Med njimi je veliko endemičnih vrst, od tega med višjimi rastlinami 40 taksonov z 22 ozkimi endemiti s prevladujočo razširjenostjo v Sloveniji. Na našem ozemlju živi 850 endemičnih taksonov živali, vključno z jamskimi živalmi.

V Nacionalnem programu varstva okolja (NPVO), katerega del je tudi Nacionalni program varstva narave (NPVN), so opredeljeni cilji in ukrepi za ohranjanje prosto živečih rastlinskih in živalskih vrst v Sloveniji kot tudi zaveze države na mednarodni ravni.

Letošnja tema svetovnega dneva prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst je *Povezovanje ljudi in planeta: Raziskovanje digitalnih inovacij pri ohranjanju prostoživečih živali*.

Vir slike: Ekodežela.si

5. MAREC: SVETOVNI DAN ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Pobuda, ki se je 5. marca 1998 pojavila v Avstriji med prvim mednarodnim srečanjem o energetski učinkovitosti, je namenjena ozaveščanju o potrebi po zmanjšanju porabe energije z razumno in trajnostno rabo energije.

Tako praznujemo svetovni dan energetske učinkovitosti z namenom razmisleka in ozaveščanja o pomenu racionalne rabe energije v dobro vseh nas. Aktualni podatki kažejo, da je raba električne energije v gospodinjstvih 3.419 GWh.

Vizija Dolgoročne podnebne strategije Slovenije predvideva, da bo Slovenija leta 2050 podnebno nevtralna in bo tako pomembno prispevala k zmanjšanju emisij, da bo učinkovito ravnala z energijo in naravnimi viri ob hkratnem ohranjanju visoke stopnje konkurenčnosti gospodarstva. S tem bo doseženih veliko sočasnih pozitivnih učinkov, med drugimi zmanjšanje vpliva na okolje in energetske uvozne odvisnosti, obvladovanje stroškov in s tem energetske revščine ter dvig konkurenčnosti podjetij. Družba bo temeljila na ohranjeni naravi, krožnem gospodarstvu, obnovljivih in nizkoogljičnih virih energije, trajnostni mobilnosti, lokalno pridelani zdravi hrani.

Vir slike: internationaldays.co

21. MAREC: MEDNARODNI DAN GOZDOV

Za mednarodni dan gozdov je generalna skupščina Združenih narodov leta 2012 razglasila 21. marec. Ta dan je razglašen za promocijo gozdov in ozaveščanje o pomenu in nujnosti trajnostne rabe vseh vrst gozdov.

V slovenskih gozdovih je stopnja ohranjenosti biodiverzitete visoka. Imamo več kot 70 različnih samoniklih vrst dreves, ki tvorijo več kot 200 gozdnih vegetacijskih enot oz. gozdnih združb, ki so podlaga za načrtovanje trajnostnega in sonaravnega gospodarjenja z gozdom. Danes je v Sloveniji 170 gozdnih rezervatov, med njimi tudi 14 pragozdnih ostankov. Več kot 50 % slovenskih gozdov je v zavarovanih območjih Natura 2000. Ohranjanje naravne biotske raznovrstnosti in varstvo narave sta ključni del gospodarjenja z gozdovi.

Ključna sporočila tega dne so:

- V gozdovih živi približno 80 % kopenskih vrst živali, rastlin in gliv. So biotsko najbolj raznovrstni ekosistemi na kopnem.
- Gozdove po svetu sestavlja več kot 60.000 drevesnih vrst.
- Več kot milijarda ljudi je neposredno odvisna od gozdov zaradi ekonomske, ekološke in socialne funkcije gozda.
- Genska raznolikost populacij drevesnih in živalskih vrst pomaga gozdovom pri prilagajanju na podnebne spremembe in druge grožnje.
- Biotska raznovrstnost je resno ogrožena zaradi krčenja gozdov, degradacije gozdov in podnebnih sprememb.
- Trajnostno gospodarjenje z gozdovi in njihova obnova sta ključnega pomena za preživetje ljudi, ohranjanje biotske raznovrstnosti in blaženje podnebnih sprememb.

Mednarodni dan gozdov bo letos potekal na temo *Gozdovi in inovacije: Nove rešitve za boljši svet*.

Video vsebina mednarodnega dneva gozdov 2024: <https://youtu.be/dP7JMsqrZI>

Inovacije odkrivajo dolgo varovane skrivnosti gozdov in nam omogočajo uporabo dreves na načine, za katere si nismo nikoli predstavljali, da so možni. Materiali, pridobljeni iz gozdov in dreves, se razvijajo kot trajnostni nadomestniki za plastiko, gradbene materiale, tkanine, zdravila in številne druge vsakdanje predmete.

Vir slike: gov.si; tema 2023

22. MAREC: SVETOVNI DAN VODA

Svetovni dan voda obeležujemo vsako leto 22. marca, od leta 1992, ko je bil izbran na konferenci Združenih narodov o okolju in razvoju v brazilskem Riu de Janeiru. Njegov namen je ozaveščanje o pomenu pitne vode ter trajnostne rabe vodonosnikov. Gre za ukrepe za reševanje svetovne vodne krize. 2,2 milijarde ljudi živi brez dostopa do varne oskrbe s pitno vodo.

Ključna sporočila za letošnji Svetovni dan voda:

- Voda lahko ustvari mir ali sproži konflikt (ko je vode malo ali je onesnažena ali ko se ljudje borijo za dostop, lahko napetosti narastejo);
- S sodelovanjem na področju vode lahko uravnotežimo potrebe vseh po vodi in pomagamo stabilizirati svet;
- Blaginja in mir sta odvisna od vode. Medtem ko države obvladujejo podnebne spremembe, množične migracije in politične nemire, morajo sodelovanje na področju vode postaviti v središče svojih načrtov;
- Voda nas lahko popelje iz krize. Spodbujamo lahko hramonijo med skupnostmi in državami, če se združimo okoli pravične in trajnostne rabe vode – od konvencij Združenih narodov na mednarodni ravni do ukrepov na lokalni ravni

23. MAREC: SVETOVNI DAN METEOROLOGIJ

Meteorologi v spomin na dan, ko je leta 1950 začela veljati konvencija o Svetovni meteorološki organizaciji (SMO), 23. marca obeležujejo svetovni dan meteorologije.

SMO ima v svetu vodilno vlogo v mednarodnem povezovanju in sodelovanju na področju vremena, podnebja, hidrologije in vodnih virov ter povezanih okoljskih vprašanj. S tem prispeva k varnosti in blaginji ljudi po vsem svetu ter h gospodarski koristi vseh narodov.

Letošnja tema je *Na čelu podnebnih ukrepov*.

ZADNJA SOBOTA V MARCU: URA ZA ZEMLJO

Ura za Zemljo je največji svetovni okoljski dogodek. WWF (Svetovna organizacija za zaščito narave - World Wide Fund) posameznike, podjetja, vlade in skupnosti vabi, da za eno uro ugasnejo luči in razmislijo o ukrepih potrebnih za preprečevanje podnebnih sprememb. Tako vsako leto, zadnjo soboto v marcu ob 20.30 po lokalnem času, milijoni ljudi po vsem svetu pokažejo svojo podporo našemu planetu, s čimer ozaveščajo o izgubi narave in podnebnih spremembah – dveh največjih grožnjah, s katerimi se sooča naš planet.

Letos bomo za eno uro ugasnili luč 30. marca. Več na <https://www.earthhour.org/>

30. MAREC: MEDNARODNI DAN »ZERO WASTE«

14. decembra 2022 je skupščina Združenih narodov sprejela resolucijo o razglasitvi mednarodnega dne brez odpadkov.

Ob mednarodnem dnevu brez odpadkov so države članice, organizacije sistem Združenih narodov, civilna družba, zasebni sektor, akademski krogi, mladi in drugi deležniki vabljeni k sodelovanju v dejavnostih, namenjenih ozaveščanju o nacionalni, podnacionalni, regionalni in lokalnih ničelnim odpadkom.

Spodbujanje pobud za nič odpadkov na ta dan lahko pripomore k napredku pri vseh ciljih Agende za trajnostni razvoj 2030, vključno s ciljem razvoja 11 in ciljem trajnostnega razvoja 12. Ti cilji obravnavajo vse oblike odpadkov, vključno z izgubo hrane in odpadki, pridobivanje naravnih virov in elektronski odpadki.

APRIL

22. APRIL: SVETOVNI DAN ZEMLJE

Svetovni dan Zemlje, ki ga obeležujemo že več kot pol stoletja (prvič je bil organiziran že leta 1970), je namenjen vsem prebivalcem našega planeta, vzpodbuja pa k aktivnemu ter odgovornemu delovanju v smeri trajnostnega razvoja na vseh področjih, tudi v sektorjih kmetijstva, in gozdarstva.

Kljub poudarjanju, kako zelo pomembni so odgovorno ravnanje z odpadki, varčevanje s pitno vodo, varčevanje z energijo ter odgovoren odnos do gozdov in živali, se ljudje danes premalo zavedamo dejstva, da je naša Zemlja minljiva in ranljiva. Zavedati se moramo dejstva, da Zemljo najbolj ogroža človek. Zaradi človeka so v nevarnosti rastline, živali, oceani, reke, travniki in gozdovi. Vse naštetje je za nas nekako samoumevno, zato si težko predstavljamo, kako bi se sprehajali, če ne bi imeli gozdov, travnikov, živali, rek in kako bi živeli, če bi Zemlja nekoč preprosto nehala obstajati.

Letošnja tema je *Planet proti plastiki*. Več na <https://www.earthday.org/>

ZADNJA SREDA V APRILU: MEDNARODNI DAN OZAVEŠČANJA O HRUPU

Zvoki iz okolja vzbujajo misli, čustva in spomine, vplivajo na razpoloženje ali vedenje, vplivajo na enostavnost komunikacije in udobje življenja. Hrup v okolju predstavlja nevarnost za naše zdravje, počutje in kakovost bivanja. Izpostavljenost izjemno glasnemu hrupu lahko povzroči stalno šumenje v ušesih in trajno poškoduje sluh. Hrup, ki morda ni dovolj glasen, da bi poškodoval naš sluh, je lahko moteč, nas vznemirja, povečuje raven stresa in tesnobe. Kronični stres lahko s časom prispeva k pojavu srčno-žilnih obolenj kot so povišan krvni tlak, povečana pojavnost arterijske hipertenzije in mišičnega infarkta. Tesnoba, ki jo povzroča izpostavljenost glasnemu hrupu, lahko negativno vpliva na naš prebavni sistem. Hrup lahko vpliva na naše vedenje, nas jezi in povzroči agresijo. Spori zaradi hrupa, se lahko zato končajo s fizičnim nasiljem.

27. APRIL: DAN DREVES

J. Sterling Morton iz Nebraske (ZDA) je v letu 1872 pričel z akcijo spodbujanja sajenja in skrbi za drevesa. Velja za ustanovitelja dneva dreves, dneva v letu, kadar posamezniki in organizacije sadijo drevesa in prirejajo dogodke za ozaveščanje o povezanosti ljudi in dreves. Dan dreves se po svetu ne obeležuje sočasno, saj je ta dan prilagojen lokalnemu podnebjju.

MAJ

11. MAJ: SVETOVNI DAN PTIC SELIVK

Svetovni dan ptic selivk ozavešča o potrebi po ohranjanju ptic selivk in njihovih habitatov. Ima globalni doseg in je učinkovito orodje za pomoč pri dvigu globalne ozaveščenosti o grožnjah, s katerimi se soočajo ptice selivke, o njihovem ekološkem pomenu in o potrebi po mednarodnem sodelovanju za njihovo ohranitev.

Letošnji fokus bo na insektih za ptice selivke, s poudarkom na problematiki upadanja populacije insketov. Insekti so nujni vir energije mnogim pticam selivkam, ne samo v sezoni gnezdenja ampak tudi v času njihovih migracij.

Svetovni dan ptic selivk bo letos 11. maja in 12. oktobra.

Več na: <https://www.worldmigratorybirdday.org/>

Vir slike: [worldmigratorybirdday.org](https://www.worldmigratorybirdday.org/)

13. MAJ: SVETOVNI DAN PODNEBNIH SPREMEMB

Leta 1992 je bila v Riu (Rio de Janeiro, Brazilija) sprejeta Okvirna konvencija Združenih narodov o podnebnih spremembah (UNFCCC). Njen cilj je bil doseči, da se koncentracije toplogrednih plinov v ozračju ustalijo na ravni, ki bo preprečila nevarno poseganje v podnebni sistem. Konvencijo je doslej ratificiralo 195 držav, med njimi tudi Slovenija (leta 1995).

Naslednji korak pri reševanju problema podnebnih sprememb je bil Kjotski protokol (Kjoto, Japonska); ta je bil sprejet leta 1997 in je uvedel pravno zavezujoče cilje za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v razvitih državah. Slovenija se je s podpisom (leta 1998) in ratifikacijo (leta 2002) tega dokumenta zavezala, da bo emisije toplogrednih plinov do zaključka prvega ciljnega obdobja (2008–2012) zmanjšala glede na izhodiščno leto 1986 za 8 %. Decembra 2012 so bile v Dohi (Katar) sprejete spremembe Kjotskega protokola, in na podlagi teh sprememb se je z letom 2013 začelo drugo ciljno obdobje Kjotskega protokola, ki se bo izteklo leta 2020. EU se je zavezala, da bo emisije toplogrednih plinov v tem obdobju zmanjšala glede na izhodiščno leto za 20 %.

V letu 2016 je bil podpisan Pariški sporazum o podnebnih spremembah, ki je prvi univerzalen in pravno zavezujoč globalni podnebni sporazum. Podpisali so ga 22. aprila 2016, Evropska unija ga je ratificirala 5. oktobra 2016. V skladu s to zavezo so se države članice EU dogovorile, da bodo skušale doseči, da EU do leta 2050 postane prvo podnebno nevtravno gospodarstvo in družba.

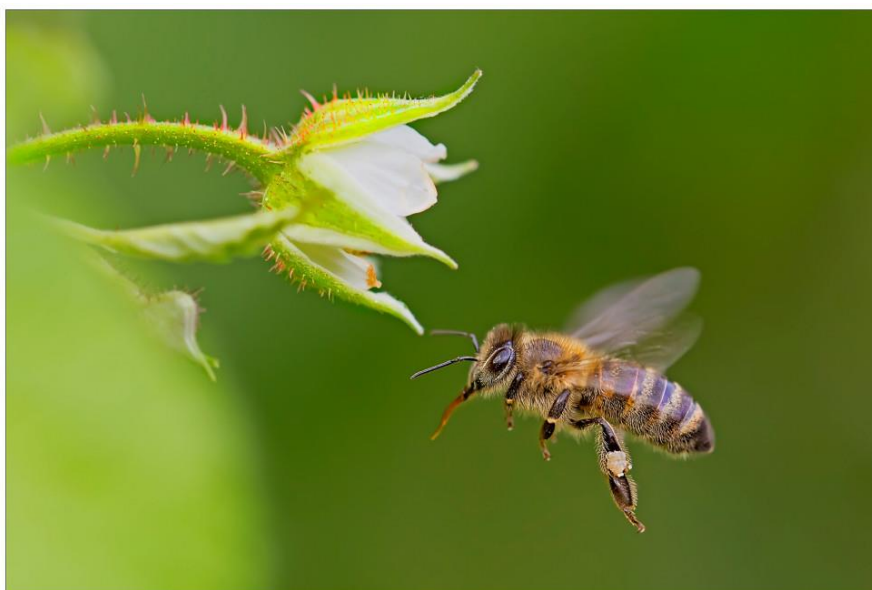
Kompleksen problem podnebnih sprememb v Sloveniji želimo rešiti z Dolgoročno podnebno strategijo RS do leta 2050. Podnebne spremembe se v Sloveniji že izražajo (temperatura zraka, vode, upadanje biotske raznovrstnosti, zmanjšanje snežne odeje, padavine), zato je za trajnostni razvoj Slovenije ključno čim prej sledenje zastavljenim ciljem v podnebni strategiji in za doseg ciljev učinkovito sistemsko izvajanje potrebnih ukrepov v vseh sektorjih.

20. MAJ: SVETOVNI DAN ČEBEL

Slovenija je v okviru Organizacije Združenih narodov (OZN) predlagala, da se 20. maj razglasi za svetovni dan čebel, na obletnico rojstva Antona Janše, pionirja čebelarstva iz 18. stoletja. Po treh letih mednarodnih prizadevanj so države članice Združenih narodov 20. decembra 2017 soglasno potrdile predlog Slovenije in tako je 20. maj razglašen za svetovni dan čebel.

Bogata zgodovina na področju čebelarstva sega že pred 18. stoletje in dokazuje, da je to izredno pomembna kmetijska panoga.

Čebele so eden od pomembnih oprasovalcev, ki zagotavljajo hrano in prehransko varnost, trajnostno kmetijstvo, biotsko raznovrstnost ter pomembno doprinesejo k blažitvi podnebnih sprememb in ohranjanju okolja. Zaščita čebel in čebelarkega sektorja tako dolgoročno prispeva k zmanjšanju revščine, lakote in ohranjanju zdravega okolja ter biodiverzitete.

Vir slike: gov.si

Čebele so pomembne tudi z vidika trajnostnega kmetijstva in ustvarjanja delovnih mest na podeželju. Z oprашevanjem namreč povečujejo kmetijsko pridelavo, s čimer ohranjajo pestrost in raznolikost na naših njivah in krožnikih. Poleg tega milijonom ljudi zagotavljajo delovna mesta in so pomemben vir prihodkov za kmete.

Letošnja tema je *Bodi povezan z opráševalci, prijazno pridelavo*.

Več na: <https://www.worldbeeday.org.au/>

21. MAJ: EVROPSKI DAN NATURA 2000

21. maja 1992 sta bila odobrena Direktiva EU o habitatih in program LIFE. Ta direktiva je skupaj z Direktivo o pticah (sprejeta leta 1979) postala osnova mreže zavarovanih območij EU Natura 2000. Danes Natura 2000 sestavlja več kot 27 800 območij po kopnem in morjih EU, ki uspešno prispevajo k ohranjanju naše edinstvene evropske naravne dediščine. Da bi proslavili omrežje Natura 2000 – enega najbolj izjemnih dosežkov EU – in počastili prizadevanja vseh, ki so sodelovali pri njegovem uspehu, je Evropska komisija skupaj z Evropskim parlamentom, predsedstvom Sveta in Odborom regij razglasila 21. maj za Evropski dan Nature 2000.

Na ta dan obiščite območje Natura 2000 v vaši bližini, spoznajte in odkrijte vrste in habitate, ki jih varuje.

22. MAJ: MEDNARODNI DAN BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI

Program Združenih narodov za okolje je 22. maj razglasil za Mednarodni dan biotske raznovrstnosti kot spomin na začetek veljavnosti konvencije o biotski raznovrstnosti (Rio de Janeiro, 1992). V Sloveniji ta dan obeležujemo od leta 1996, ko smo postali pogodbenica konvencije. Upadanje biotske raznovrstnosti je ena izmed največjih groženj človeštvu v svetovnem, evropskem pa tudi slovenskem merilu.

Slovenija ima relativno visoko stopnjo ohranjenosti biotske raznovrstnosti, ki se kaže tudi v zelo visokem deležu ozemlja države, vključenega v omrežje Natura 2000, ki zajema 37,2 % površine Slovenije, od tega okoli 70 % predstavljajo gozdovi. Od negozdnih površin je v omrežju Natura 2000 približno 20 % kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU).

24. MAJ: EVROPSKI DAN PARKOV

Leta 1999 je EU razglasila dan naravnih in narodnih parkov. Z razglasitvijo je Evropska zveza opozorila na pomen naravovarstvenih območij pri ohranjanju močno osiromašene biotske pestrosti. Prvi korak v to smer je ravno na ta dan leta 1909 storila Švedska z ustanovitvijo prvih devetih narodnih parkov. ustanavljanje naravnih parkov temeljni ukrep ohranjanja narave.

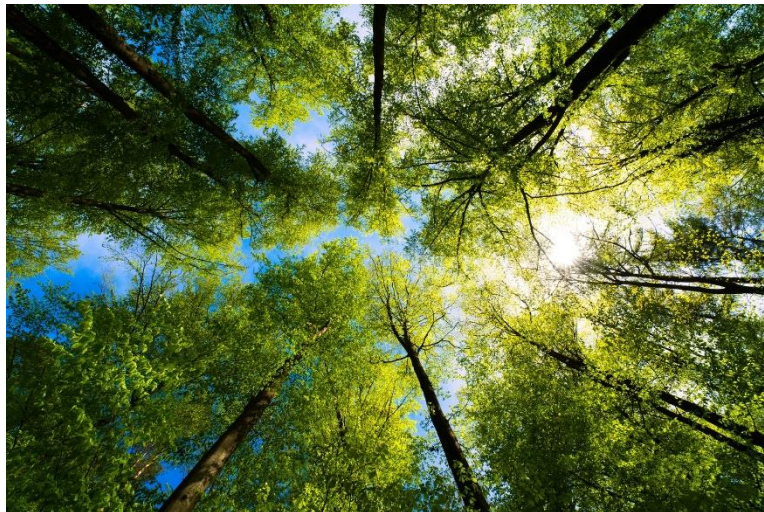
Parki zaradi svoje ekološke vrednosti, uravnoveženega delovanja človeka, življenjskih prostorov ogroženih, redkih ali značilnih rastlinskih in živalskih vrst, pomembno prispevajo k ohranjanju biološke raznovrstnosti in varstvu naravnih vrednot.

S parki je pokrita četrtnina omrežja Nature 2000 v Sloveniji, država pa dela še na treh projektih parkov. Tako veliko število vrst na tako majhnem prostoru Slovenijo uvršča med naravno najbogatejša območja Evrope in sveta

Letošnja tema je *Gradimo na svojih koreninah*.

ZADNJI TEDEN V MAJU: TEDEN GOZDOV

Evropski teden gozdov, ki smo ga prvič obeleževali leta 2008, ponuja edinstveno priložnost za povečanje prepoznavnosti gozdarskega sektorja in vpliva na vseevropske in svetovne razprave o gozdovih. Teden soorganizirata Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) in Gospodarska komisija Združenih narodov za Evropo (UNECE).

Vir slike: <https://www.awarenessdays.com/awareness-days-calendar/fsc-friday-2022/>

JUNIJ

5. JUNIJ: SVETOVNI DAN OKOLJA

Svetovni dan okolja je eden najstarejših svetovnih dni, ki jih obeležujemo na pobudo Organizacije Združenih narodov in njenega okoljskega programa. Vsak posameznik ima pravico do čistega zraka, čiste vode in življenja v biološko raznovrstnem okolju.

Letošnja tema se osredotoča na obnovo tal, dezertifikacijo in odpornost na sušo.. Več na: <https://www.worldenvironmentday.global/>

JULIJ

ZADNJA NEDELJA V JULIJU: SVETOVNI DAN BARIJ

Mednarodni dan barij po vsem svetu praznujemo četrto nedeljo v juliju. Leta 1971 je bila v iranskem mestu Ramsar podpisana Konvencija o mokriščih mednarodnega pomena, danes poznana kot Ramsarska konvencija. 25 let kasneje so 2.februar razglasili za dan, ko na svetovni ravni posvečamo posebno pozornost mokriščem z naravovarstvenega, družbenega in gospodarskega vidika. V smislu obeleževanja svetovnega dne varstva mokrišč se po vsem svetu pripravljajo dejavnosti in izvajajo projekti, ki ozaveščajo javnost o potrebi po ohranjanju mokrišč, njihovih funkcij in biotske raznovrstnosti, kot to določa Ramsarska konvencija v okviru UNESCO.

Barja, kjer voda stalno ali občasno zastaja, so tip mokrišč in pokrivajo okoli 3 % zemeljskega površja. Porasla so z vodoljubnimi in vlagoljubnimi rastlinami, iz katerih nastaja šota. Barja so pomembna tako za ohranjanje biotske raznovrstnosti kot tudi za blažitev podnebnih sprememb. Zaradi človekovih dejavnosti so marsikje spremenjena, degradirana ali uničena. V Sloveniji jih ohranjamo zlasti na območjih Natura 2000 ter v zavarovanih naravnih območjih (Šijec, Zelenci, Mali Plac, Lovrenška jezera).

31. JULIJ: SVETOVNI DAN NARAVOVARSTVENIH NADZORNIKOV

Zadnji dan v juliju je posvečen naravovarstvenim nadzornikom ali v tujini bolj poznanim pod imenom rangerji. Najdaljšo tradicijo naravovarstvenega nadzora v Sloveniji ima naš edini narodni park, Triglavski narodni park, katerega pričetki segajo še v lovsko-čuvajsko službo Gojitvenega lovišča Triglav. Od ustanovitve parka leta 1981 je ta služba preoblikovana v naravovarstveno nadzorno službo. Desetletje kasneje je nadzorno službo vzpostavil tudi Regijski park Škocjanske jame. Danes nadzorniki delujejo v devetih zavarovanih območjih narave, kjer deluje skupno 55 nadzornikov. Največ prav v Triglavskem narodnem parku, kjer jim pomagajo tudi prostovoljni naravovarstveni nadzorniki.

AVGUST

ZADNJI VIKEND V AVGUSTU: MEDNARODNA NOČ NETOPIRJEV

Mednarodna noč netopirjev (MNN) je dogodek, ki po svetu poteka že vse od leta 1997, pri njem pa danes sodeluje več kot 30 držav. Na mednarodni ravni dogodek koordinira organizacija Eurobats.

Slovenija se je praznovanju MNN prvič pridružila leta 1999 in od takrat Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev v sodelovanju z mnogimi drugimi organizacijami vsakoletno organizira različne osveščevalne aktivnosti. Namen MNN je izobraževanje javnosti o biologiji, pomenu

in varstvu netopirjev ter njihovih habitatov preko raznolikih aktivnosti: predavanj, razstav, vodenih sprehodov s poslušanjem in opazovanjem netopirjev ipd.

Letošnja mednarodna noč netopirjev bo potekala 24. - 25. avgusta. Več na:

https://www.eurobats.org/international_bat_night

SEPTEMBER

7. SEPTEMBER: MEDNARODNI DAN ČISTEGA ZRAKA ZA MODRO NEBO

7. septembra obeležujemo mednarodni dan čistega zraka, kot opozarjajo Združeni narodi, onesnažen zrak predstavlja največje okoljsko tveganje za zdravje, diha ga 99 odstotkov ljudi. Onesnaženost zraka predstavlja največje okoljsko tveganje za zdravje ljudi.

16. – 22. SEPTEMBER: EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI

Evropski teden mobilnosti že od leta 2002 vpliva na vprašanja mobilnosti in mestnega urbanega prevoza, kakor tudi na izboljšanje zdravja in kakovosti življenja v mestih. Kampanja prebivalcem daje možnosti, da sami raziščejo kakšna je dejanska vloga mestnih ulic in da najdejo konkretne rešitve, s katerimi bo možno odpraviti oziroma omejiti glavne mestne težave, kot so onesnaženost zraka ipd. Lokalne mestne oblasti omenjeni teden izkoristijo, da preizkusijo nove trajnostne ukrepe na področju mobilnosti in da prejmejo koristne povratne informacije s strani prebivalcev. Ključnega pomena je, da se tednu pridružijo tudi lokalne interesne skupine, da poizkusijo skupaj najti nove inovativne rešitve kako zaježiti uporabo osebnih vozil, kako zmanjšati emisije toplogrednih plinov in prašnih delcev ter da preizkusijo nove tehnologije in načrtovalske ukrepe.

Več na: <https://mobilityweek.eu/home/>

OKTOBER

4. OKTOBER: SVETOVNI DAN VARSTVA ŽIVALI

Svetovni dan varstva živali obeležujemo slabih 90 let (razglašen je bil leta 1931) in je namenjen izboljšanju razmer za vse živali sveta in povabilu, da svet postane boljši za vse živali. Na Zemlji poznamo okrog 1,7 milijona živalskih vrst, vseh pa naj bi bilo veliko več kot 12 milijonov. Ocenjujemo, da v Sloveniji živi okrog 19.000 različnih živalskih vrst, med njimi so najbolj raziskane kopenske živali, medtem ko pestrost naših jamskih živali sodi v sam svetovni vrh.

Letošnja tema je *Majhni ali veliki, vse imamo radi*. Več na: <https://www.worldanimalday.org.uk/>

PRVI VIKEND V OKTOBRU: EVROPSKI DAN OPAZOVANJA PTIC

Evropski dan opazovanja ptic, ki obeležujemo že od leta 1993, poteka v času, ko milijoni ptic s severnih krajev zapuščajo svoja gnezdišča in se pomikajo v toplejše, s hrano bogate kraje. To je edinstvena priložnost za opazovanje številnih vrst ptic, ki se pri nas ustavijo in počivajo tekom napore in nevarne selitve. Glavni namen Evropskega dneva opazovanja ptic je ljudem približati svet ptic in jih ozavestiti o potrebah ptic selivk na gnezdiščih, postajališčih vzdolž selitvenih poti in prezimovališčih ob Mediteranu in v Afriki.

PRVI PONEDELJEK V OKTOBRU: SVETOVNI DAN HABITATOV

Združeni narodi so že leta 1985 vsak prvi ponedeljek v oktobru razglasili za Svetovni dan habitata, in sicer z željo ozavestiti ljudi o pomenu in soodgovornosti vseh za ohranjanje človekovega življenjskega prostora ter kot opomin človeštvu, da je naše življenje odvisno od ostalih življenjskih okolij, v katerem sobivamo z drugimi bitji.

Letošnja tema je *Vključevanje mladih za ustvarjanje boljše urbane prihodnosti.*

NOVEMBER

ZADNJI TEDEN V NOVEMBRU: EVROPSKI TEDEN ZMANJŠEVANJA ODPADKOV

V Evropski uniji vsako leto zavržemo več kot 2 milijardi ton odpadkov. V Sloveniji več kot 4 milijone ton. Vsak od nas zavrže na leto več kot 400 kg odpadkov, od tega je kar petina hrane in veliko stvari, ki so še uporabne. Preprečevanje nastajanja odpadkov je v Evropski uniji in Sloveniji zato že dolgo prioriteta. Evropska unija si z različnimi ukrepi vrsto let prizadeva spodbujati preprečevanje nastajanja odpadkov. Ena najbolj uglednih in prepoznavnih ozaveščevalnih akcij na tem področju je Evropski teden zmanjševanja odpadkov (ETZO), ki jo od leta 2009 organizira Evropska komisija s podporo programa LIFE+. V drugi polovici novembra en teden potekajo aktivnosti, katerih cilj je spodbuditi razpravo o učinkoviti rabi virov in krožnem gospodarstvu ter s tem promovirati trajnostno naravnane prakse. Akcija pozornost vsako leto nameni drugi temi. V okviru akcije tako vsako leto nastajajo pobude za nove načine promocije zmanjševanja odpadkov, ponovne uporabe izdelkov in recikliranja materialov.

Letošnji evropski teden zmanjševanja odpadkov poteka med 16. in 24. novembrom.

Več na: <https://ewwr.eu/>

DECEMBER

5. DECEMBER: SVETOVNI DAN TAL

Svetovni dan tal sta leta 2013 razglasili Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo ter organizacija Global Soil Partnership. Svetovni dan tal je namenjen ozaveščanju o pomenu tal, ki predstavljajo enega od neobnovljivih naravnih virov, saj je njihovo nastajanje in obnavljanje dolgotrajen proces, ki lahko traja več tisočletij.

Vir: [united nations](https://www.un.org/en/observances/world-soil-day)

18. DECEMBER: DAN NARAVOSLOVCEV

Dan naravoslovcev praznujemo od leta 1976 dalje. Usmerjenost k naravi je trend v sodobnem svetu. Toda naravo bi morali najprej poznati, šele potem bi lahko začeli razmišljati o tem, kako jo lahko izkoriščamo. Naravoslovci so tisti, katerih prvotni cilj je spoznavati naravo in življenje v njej. Šele ko naravo spoznamo, vidimo, kaj nam daje.

Viri:

www.gov.si

<https://www.un.org/en/observances/water-day>

www.ramsar.si

www.ramsar.org

www.worldwetlandsday.org

www.wildlifeday.org

www.activesustainability.com

www.zgs.si

www.fao.org

www.nijz.si

www.worldwaterday.org

www.meteo-drustvo.si

www.public.wmo.int

www.earthhour.org

www.earthday.org

www.drava-natura.si

www.worldmigratorybirdday.org

www.worldbeeday.org

www.natura2000.si

www.europarc.org

www.sdzv-drustvo.si

www.bogday.org

www.sidg.si

www.fsc.org

www.park-goricko.org

www.sdpvn-drustvo.si

www.zrsvn-varstvonarave.si

www.ptice.si

www.etzo.gzs.si

www.ewwr.eu

ww.nijz.si